

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
 ev. ref. lelkész.
 TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
 ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
 Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
 „Egyházi Ertekezlete“

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 hová a lapba szánt kéziratok
 — reklamációk és —
 előfizetési pénzek küldendők
 — **Maros-Vásárhely,** —
 Szentgyörgy-utca 9. szám.
 — ev. ref. lelkészi lakás. —

Megjelenik:
 minden vasárnap egy íven.
 ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor
 Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Gyermekvédelem.

A belügyminiszter néhány rendeletet bocsátott ki a gyermekek érdekében. A züllött, züllesnek induló és elhagyott gyermekek érdekében. Magyarországon a gyermekek egynegyed része törvénytelen születésű lévén, körülbelül tizenöt-husz százalékra teszik azoknak a gyermekeknek a számát, akiket mint elhagyott gyermekeket az 1903-iki törvény értelmében az állam köteles eltartani és felnevelni. Ennek a tizenöt százaléknak a szükségszerű védelméről gondoskodik a belügyminiszter. Magyarországon azonban évenként negyedmillió gyermek hal meg gondatlan nevelés, orvoshiány, szegénység és értelmetlenség következtében és erről a negyedmillió gyermekről sajnos, nem gondoskodik senki. Gyermekvédelmünk, amelyet 1903-ban szervezett a törvényhozás, abból a nagyon helyes elvből indul ki, hogy azt a gyermeket, akit senkisé tud, vagy nem akar felnevelni, a társadalom és az állam jól felfogott érdekéből magának az államnak kell felnevelnie. Ennek az elvnek a keresztülvitelével Magyarország törvényhozása megelőzte az egész európai törvényhozást. Azonban, sajnos, csak az első lépéssel ért el ilyen európai rekordot, míg a gyermekvédelem többi fázisában jóval messze marad az európai törvényhozás és a társadalom akciójának.

Az elhagyott gyermek védelme kiterjed évenként jó egynehány ezer lélekre. Azonban az el nem hagyott gyermekek kategóriájában tizszer ennyi pusztul el évenként a legkülönbözőbb okokból. E tekintetben a társadalom és az állam egyaránt nagyon messze van még. A legutóbbi napokban volt olvasható, hogy a szünidei gyermektelep az idei nyárra néhány száz gyermeket vitt üdülni, ellenben majd huszezer volt azoknak a száma, akiket pénzhiány miatt nem volt képes üdülésre küldeni. A társadalom tehát nem nagyon bőségesen gondoskodik jótékony intézményeinek fentartásáról! Maga az állam pedig még kevésbé. Magyarországon a legutóbbi esztendőben meghalt 126.165 egy éven aluli gyerek. Meghalt 62.460 öt éven aluli és 21.262 tíz éven aluli gyerek. Vagyis az évenként elhaltak közel fele tíz éven aluli gyermek volt. Száz gyermek közül csak ötven lépi túl a tizedik esztendőt! Ez a legkétségbeejtőbb állapot és a gyermekvédelem állami és társadalmi intézménye ennek a borzasztó arányszámnak a csökkentésére teszi a legkevesebbet. Meghal évenként átlag 200.000 öt éven aluli gyerek oly körülmények között, amelyek az állammal szemben a legélesebb bírálatra jogosítanak. Olvasom a statisztikai kimutatásokban, hogy egyes vármegyék és törvényhatóságok területén a gyer-

mekek százával halnak, anélkül, hogy orvos valaha látta is volna őket. Árvamegyében száz elhalt hét éven aluli gyermek közül csak tízhez hívtak orvost. Kilencven gyermek nem is látott orvost! Máramarosban csak tizenhármas, Sárosban huszonegy, Fogarasban tizenkilenc, Hunyadban tizenöt, Kolozsban tizenöt, Szolnok-Dobokában tizenegy, Torda-Aranyosban tizenkét, Horvátországban (megyei átlagban) tizenhárom gyerek látott csak orvost száz közül. A többi orvosi segítség nélkül pusztul. Ilyen a kép a műveletlenebb nemzetiségi vidékeken. Ellenben nem kevésbé szomorú számok vannak a szintiszta magyar tájakon. Somogy megyében a hét éven aluli gyermekek fele orvosi segély nélkül halt el. Veszprémben száz közül negyvenhat, Zalában negyvenöt, Hevesben ötvenkilenc, Szatmárban harmincnégy részesült csak orvosi segélyben. Kétszáz ezer gyerek meghal és egyiket se látta orvos! Ha van gyermekvédelem és ha szervezni kell a gyermekvédelmet, kétségtelen, hogy első sorban ennek a könnyen pusztuló kétszáz ezer gyermeknek a védelméről, a megmentéséről kell gondoskodni. Ezekről azonban senki sem gondoskodik. Az egészségügy államosítása nem akar megszületni. Községek százával vannak orvos nélkül és van bizony nem egy község, amely valósággal fellázad, ha a szolgabíró orvost akar a községre küldeni. Elég az adó, nyögi a nép, nem bírja az orvost. Persze, hiába száll az ember pörbe az értelmetlenséggel. Néhány fillér adómegettakarítást többre becsül, mint orvost, egészséget, életet. Itt az állam kell segítsen. Az állam azonban megáll az elhagyott és az elhagyottnak nyilvánított gyermekek védelménél és tudni sem akar arról, hogy kétszáz ezer gyereknek nincs orvosa és hogy a gondatlanság, nyomoruság, értelmetlenség évenként ekkora áldozatot szed a gyerekek közül. Becsüljük a minisztérium buzgalmát, hogy meg akarja védelmezni a magukra maradt gyermekeket. De meg kellene védelmezni azokat is, akik nincsenek elhagyva a törvény értelme szerint, de talán a társadalom szempontjából teljesen elhagyatottnak tekinthetők.

És itt elodázhatlan az egyház sorompóba lépése. Református anyaszentegyházunk kell hogy felismerje a maga nagy hivatását és min-

dent el kell követnie arra, hogy a nép, a hívők serege, a lelkészek, tanítók útján felvilágosítsák, a beteg gyermekek rendszeres orvosi kezelése érdekében, s egyháztársadalmi munkái körébe fel kell vegye a gyermekvédelmi intézmények: bölcsődék, ápolóházak, árvaházak, gyermekotthonok stb. létesítését.

Különösen városi egyházközségeink járhatnának elő jó példával annál inkább, mert az állam, illetőleg az Országos Gyermekvédő-Liga anyagi támogatására is számíthatnának.

Bánatom.

A nagy szegénység soh' se bántott,
Bár nyomta vállam szüntelen;
Mít sorsom nyújtott elfogadtam
S nem zúgolódtam rája, nem.

Pedig ma sem ringat bíborban,
Amít ma is nyujt, oly kevés;
S amiben mégis bő a részem:
Végzetté fásult szenvedés.

De nem panaszklok. Mért is tenném?
Hisz soh' se láttam jobb napot!
Csupán, ki egykor gazdagabb volt,
Szegényül az hord bánatot.

Az én szívem soh' sem jajongott
Elveszett jobb világ felett;
A „nincs“ örök egyformasága
Megövtá bútól lelkemet.

S mégis. Van perc az életemben,
Hogy szívem égni, fájni kezd,
S amit a sors tett vállaimra,
Érzem, hogy súlyos a kereszt.

Megzördül a kilincsem olykor,
Eltikkadt szó kér kenyeret;
Oh, én a felsíró nyomorban
Mindíg testvérré ismerek!

Látom a halvány, beteg arcot,
Melynek rózsája nem maradt;
Az elgyöngült, dermedt tagokról
Kíált a foszló rongydarab.

S hogy nem tudom törülni könnyét,
Mely bús szemében ott ragyog,
Szeretnék sirni bánatomban,
Hogy oly nagyon szegény vagyok!

Szabó Jenő.

A marosvásárhelyi vártemplomban végzett ásatások

Hagyomány szerint a vártemplom alatt sírbolt létezett. Feljegyzések és számadáskönyvek is támogatják ennek állítását. Ezek nyomán kétségtelennek látszott, hogy a sírbolt felkutatása művelődéstörténeti szempontból a templom kiújításával kapcsolatosan, alkalomszerű volna. Az ősrégi, góthikus építményű boltív alatt dolgozó munkások már felfedezni is vélték a sírboltot, midőn a felbontott padosorok alatt szanaszét heverő embercsontok, korhadt koporsódeszkák törmelékein át hegyes, hosszú rúdakkal lefelé szúrtak a „televény“ földbe, mely könnyen is engedett az első tégladarabig, amit nyomban boltívnek gondoltak. Azonban az ásatások ellenkezőt bizonyítottak. Az alábbi *Jegyzőkönyv* híven tanúsítja három napi fáradságos munkánk eredménytelenségét.

J e g y z ő k ö n y v *)

felvétellett Maros-Vásárhelyen, 1907. évi július hó 28-án az ev. ref. vártemplom renoválása alkalmával megejtett részleges ásatások tárgyában.

Jelen vannak az alólírtak.

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum, Tóthfalusi József maros-vásárhelyi ev. ref. ügyvezető lelkész úr jelentésére, miután előbb a közigazgatási és felsőbb egyházi hatósága engedélyét kieszközölte, kiküldötte Kovács István tanárt, az Erdélyi Nemzeti Múzeummal kapcsolatos tudomány-egyetem érmészeti- és régészeti-intézet archaeologusát.

1907. évi július hó 26-án a vártemplom u. n. szentély-részének közepe táján egy, már részben a köműves és asztalos munkálatok alkalmával megrozott sírűreget találtunk. Azonban itt az előjelek határozottan bizonyították, hogy egy régebben megbolygatott sírral lehet dolgunk. Ezt igazolták a majdnem felszínen talált színes ablaküveg töredékek, szanaszét heverő embercsontok, tölgy- és fenyőszén, füstölt tetőcserép töredékek, eredeti góthikus mennyezethez tartozó bordakövek töredékei. Miután minden jel arra mutatott, hogy a góthikus boltív alatt elhúzódó, de már lebontott orgonatartó-karzat alapozási munkálatainak idején 1791. körül az itt fekvő sírok legtöbbje, s így ez is már meg volt bolygatva, teljesen céltalannak látszott a további ásatás.

Az ásatásnak ezen helyen való beszüntetését azal is indokoljuk, hogy a már nagyon előrehaladott asztalos munkálatok félbeszakítása és lerakott padosoroknak újbóli felszedése tetemes áldozatot igényelt volna.

Ugyanezen nap délutánján Papp László helyi illetőségű és lakos, 87 éves egyén útbaigazítása folytán a szószerk előtti szabadabb helyen bontottuk fel a régi padozatot. Papp állítása szerint ugyanis az 1820-as évek táján még nagy kőlap fedte e helyet, mint egy közismert sírboltozat lejárátát. Miután Tóthfalusi József ev. ref. lelkész úr előadása szerint az egyházi

számadáskönyvek többször tanúsítják egy sírbolt renoválását, valószínűnek látszott, hogy itt munkálódásunk eredményes lesz. A felbontott padozat alatt, alig 20 cm. mélyen, egy téglával kirakott sírűreg keleti felére találtunk. Nyugati fele benyult a padosorok alá úgy, hogy itt is alig egy félméternyi hely állott rendelkezésünkre a sírűreg átkutatásához. Azonban már az első nyomok arra mutattak, hogy itt is feldult sírra akadunk. E sírűreget 2 méter mélyre ásattuk ki, míg téglával kirakott alapjára jutottunk és egész mélységében ismétlődtek a szentélyben már észlelt bolygatások nyomai. Megerősítette feltevésünket azon körülmény, hogy egy méter mélységben sok törmelék között egy óv bronz végtagja került elé. Alább egy pár csizma talp. Sarkai vaspatkóval voltak ellátva.

A sírűreg legalján égés bélyegét viselő, de már teljesen elkorhadt koporsódeszkák között nagyobb csontváz került elő. A csontváz több része hiányzott. Mellékletként egy magyar gallérú, térdig érő selyem atilla, 4 darab vasból készült koporsóláb, néhány kovacsolt koporsószege, továbbá rézlemezek jutottak felszínre. A leletek karaktere határozottan a XVII. századra vall. A sírűreg keleti felének szélessége 77 cm., nyugati felé, ahol a koponya is feküdt, 101 cm., hossza és mélysége 212 cm. volt. Ugyanezen időben folytattuk ásatásunkat a szentély nyugati szélén, hol 110 cm. széles és 1 méter mélyre huzódó falat találtunk, kavics és tört mészkő alkották anyagát. Középkori építkezésre vall az ilyen technikai eljárás a falak húzásánál. Helyszüke miatt nem kísérhettük a falat, de valószínűnek látszik, hogy a szentély és a főhajó között lévő, kissé kiugró íves pillérhez tartozó alapfal volt egykor.

Még három helyen ásattunk. Először a szentély záródásánál egy 3 méter hosszú, 2 méter széles és 190 cm. üreget, továbbá a templom északi oldalán, az első támlás oldalszék alatt, közvetlen a fal mellett, s végre a főbejárat előtti téren. Mind a három helyen eredménytelen volt kutatásunk. Megjegyezzük, hogy az utóbbi helyen a lépcsőzet előtt, mintegy 4 m² méternyi területen, rakott falat találtunk.

Az ásatásokat f. é. július hó 28-án d. u. 4 órakor befejeztük. A csekély értékű síremlékeket az Erdélyi Nemzeti Múzeum régiségtárába szállítottuk be.

Három napi munkánk eredményét ezekben foglalhatjuk össze. Arról győződünk meg, hogy a maros-vásárhelyi ev. ref. vártemplom belseje valóban gyakran szolgált az előbbi évszázadokban temetkezési helyül. Fülkés és szabadon való temetkezés egyaránt gyakori volt, erről azonban való temetkezés is történt volna, a most megejtett részleges ásatások semmi bizonyítékot nem nyújtottak. Úgy a szabad, mint a fülkés temetkezések hű bizonyítékai a templom viszonylagos multjának.

K. m. f.

Ifj. Biás István,
a gróf Teleki-nemz. levéltárosa,
az ásatások egyik vezetője
és az E. N. Múz. alapító-tagja.

Kovács István,
osztály-archaeologus
az E. N. M. hiv. kiküldöttje.

Tóthfalusi József,
ügyv. lelkész.

Soós Samu
ev. ref. egyházi gazda,

Szakács Józse
ev. ref. harangozó,

mint tanúk.

* * *

*) Az eredeti példány az ev. ref. egyház levéltárába helyeztetett.

Megjegyezzük, hogy a *Jegyzőkönyv*ben említett és feldúlt sirok elnémult lakóinak szétszort, porló csontjaiban nem ismerhettük már fel azokat, kiket időnként örök nyugalomra helyeztek.

Azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül azon adatokat, melyek a templomban történt temetkezésről nyujtanak kétségtelen bizonyítékot.

Első sorban említendő héderfaji *Barlabássy Lé-nárt* erdélyi alvajda, ki temetését a székely-vásárhelyi klostromban rendelte véghez vitetni. Eltemetéséről adatunk nincsen, de Héderfáján, 1525. jan. 28-án kelt végrendeletében világosan kijelölte eltemetése helyét s a vásárhelyi klostromnak 151 frtot hagyományozott.¹⁾

Midőn Apafy Mihály alatt 1667-ben négy hétig tartó országgyűlés folyt le városunk falai között, időközben itt halt el *Vizaknai Péter Deák* az ország prefektusa és „eltemeték itt a maros-vásárhelyi templomban a Balog László úr temetése végiben a khorus felől, a hol a deákok ülnek.”²⁾

Balog Lászlóról meg azt tudjuk, hogy 1640. körül temethették ide, mert a mikor 1791. táján a templom szentélyrészében az orgona-kart fölállították, az alapozási munkálat idején, koporsójára akadtak. Ugyanekkor a főbejárat felett a fakarzat helyett készítették a mostani kőkarzatot, itt is találtak embercsontokat és „alább ásván egy egész embert fennállva temetve, melynek már csak megevdött csontjai voltak.”³⁾

A templom valamely részében pihenhetnek *Bethlen János* erd. kancellár csontjai is. Bethlen Miklós szerint az 1678-ban elhalt páratlanul bőkezű főurat ide helyezték nyugovóra.⁴⁾ Végtelen kár, hogy a kiváló hadvezérnek és nagylelkű jóltevőnek, ki nemes áldozatkészséggel az enyedi és vásárhelyi kollégiumot segíti, az udvarhelyit alapítja, annak a nagy embernek egy silány emléktábla sem hirdeti halhatatlan érdemeit.

Az idő romboló ereje sokak emlékét elsöpörte s elősegítette nem egyszer a pusztulást a kegyelethiány, melynek nyomait szomorúan kellett tapasztalnunk kutatásaink idején. Az 1793. évi guberniumi rendelettel a templomi temetkezést a vásárhelyi várban beszüntették, ami közegészségi szempontból igen helyes volt. Egy két évtizeddel előbb és utóbb megszűnt minden kegyelet a templomban nyugvó hamvak iránt. A mostani u. n. kis-templom építése, majd a vártemplom 1830-ik évi renoválása még a síremlékeket is elpusztította a felszínről. A kis-templom alapja nagyobb részben a vártemplom sírköveinek halmazából épült. Feltehető, hogy a történelem pótólhatlanul sokat veszített a régi emlékek szétrombolásával

Ifj. Biás István.

¹⁾ Teleki Oklevéltár II. 450.

²⁾ Enyedi (Lakatos) Márton: Emlékezetnek könyve. Erd. Múz. 1901. évf. 457. l.

³⁾ A Magyar Nyelvmívelő Társaság munkáinak első darabja. Szeben, 1796.—132. l.

⁴⁾ Orbán: Székelyföld Leirása. IV. 126.

Isten igéje.

A betegek barátja.

ELSŐ RÉSZ.

Bibliai történetek.

I.

Ó-Testamentum.

4.

Az özönviz.

Mindaz, a minek orrában élő-lélek lehellete vala a szárazon valók közül, mind meghala. I. Móz. 7, 22.

Szerencsés, aki nyugodtan halhat meg. Sohasem érezhetjük ezt inkább, mint egy-egy megrendítő nagy szerencsétlenség p. o. tűzveszedelem, földrengés, hajótörés vagy éppen árvíz alkalmával. Százak és ezrek nyugosznak el ilyenkor az örök álmra, erőszakosan letörve életfájukról, megfosztva örömeiktől, egyetlen jajkiáltással a haláltorkába sodorva . . . Rettenetes! Azzal nem foglalkozunk, hogy a halál félelme e szerencsétlenekre nézve mily fájdalmas lehetett. Mit tudunk mi arról? Azzal sem törődünk, hogy vajjon ez örökkévalóságban milyen lesz az ő sorsuk? Isten lehelletének érintése a legegészségesebb embert is váratlan halálos-ágyra fektetheti és a tenger és a mélységek is visszaadhatják halottaikat az igazaknak feltámadására. De nekünk, érző lényeknek, erkölcsi valóval bíró embereknek, akiknek oly kedves szemünkkel nézni a napot s oly sok elvégezni valónk van még, akik mindemellett csak messzi távolból óhajtuk az égnek gyönyörűségeit, borzasztó eshetőség: hirtelen halni meg.

E gondolatok mindig elfognak valahányszor az özönviz története eszembe jut. Minden embernek van valami kíséző gondolata, azt sem bánom, ha rögeszmének nevezed, a mely örökös rebegegssel tölti el. Így nekem is megvan az enyém. Vajjon milyen lesz az én életemnek vége? Cselekedeteim, fáradozásaim, gondolataim, eszméim, vajjon nem arra szolgálnak okul, hogy halálom kínos büntetése legyen életemnek? Szerencsés, a ki nyugodtan halhat meg! . . .

Betegek! Jó lesz azért a testi fájdalmak között ezekre is gondolni. Mit hisztek, nem Isten szeretete s hozzánk való jósága nyilatkozik meg még a betegségben is? Egyszer mindnyájunknak meg kell halni. Milyen szép az átmenet az egészség és a betegség, a betegség és a halálos-ágy, a halálos-ágy és az örökkévalóság között, ha tudjuk, hogy életünkben és halálunkban egyformán Istenéi vagyunk! Az élet még vivódik, bizik a betegszobában, de — a halál már az ajtó előtt leleskedik. Mert csak ideig való a mi lakásunk itt a földön és azért — tanuljunk meg meghalni!

Van-e közöttetek olyan bűnös, a ki a mikor egészséges, haszontalan, gonosz életmódot folytat? Az ilyen nagy aggódással emlékezzék a vizözönre. Isten már felgyűjtötte a felhőket az égboltjára s a villámokat már összefogta kezében. Akarata lelekzetvételedet egy pillantásra berekesztheti, véredet megaltathatja és így szólhat: „a te időd is elérkezett!”

Lásd be azért, hogy csakugyan szerencsés az, aki nyugodtan halhat meg!

Jézus a tengeren.

Máté 8, 23–27; 14, 22–33.

Kapernaum városa a Genézaret tava déli partjának gyönyörű vidékén feküdt. Az Idvezítő sokszor megfordult benne, mert a város s környéke lakói között sok hívője volt s e tájon van az a halmos vidék is, a hol örök életű „Hegyi beszéd”-ét tartotta volt. A mikor már oly nagyra nőtt a hallgatók száma, hogy szinte tűrhetetlen volt, vagy az est közeledett, tanítványaival rendszerint csónakra szállt s átevezve a tó tulsó partjaira, itt pihente ki fáradságait. A tó nem vala széles. Rövid pár óra alatt át lehetett rajta vitorlázni, illetőleg evezni s a csónak, a melyről az evangéliumban olvasunk, nem valami nagyobb szabású hajó volt, hanem csak akkora alkalmosság, hogy Jézus és tanítványai éppen csak hogy belefértek. De a hegyes halmos vidék által körül övezett tó, gyakran, hirtelen viharzott.

Ily váratlan vihar állott be ez alkalommal is. Hullámok csapdosták a csónakot s mint a labdát hányták ide s tova a szelek, hogy már-már elmerült. „Jézus!” kiáltának a tanítványok, mint manapság is igen sokan a szükség órájában. De Jézus aludott. Fáradtan a napi gondoktól, a sok járás-kelestől elbágyadtan aludta az igazak álmát a kicsiny csónak kemény lóczáján a nélkül, hogy legkisebb gondja lett volna a haragos vizre.

„Uram segíts, mert elveszünk!” kiáltának a tanítványok. „Oh kicsiny hitűek! Miért kételkedtek bennem” válaszolá a felébredt Jézus és felkelvén, megdorgálá a tengert és szeleket. Az elemek egy szempillantásra engedelmeskedtek parancsolatának. Az emberek pedig csodálkozva szóltak: „Kicsoda ez, hogy mind a szelek, mind a tenger engedelmeskednek neki?”

De Máté egy másik csodát is elbeszél a Jézus életéből, a mely ugyanezen tengeren történt. Miután az ötezer embert megvendégelte, este egyik hegyre ment fel, hogy imádkozzék; a tanítványok pedig a tón át Kapernaumba tértek vissza. Most is viharos és sötét éjjel volt. Ugy hajnaltájban, miközben a csónak

éppen a széllel szemben küzködött, egy alakot láttak a vizen járni. „Kisértet!” kiáltának a megrémült tanítványok. „Kicsoda más járhatna a vizeken, mint valami kísértet?” — ijedöztek tovább. És ekkor hallották a Jézus szavát: „Ne féljete, én vagyok!” A kíváncsiskodó Péter így kiáltott fel: „Uram engedd, hogy én menjek hozzád!” Felele Jézus: „Jövel!” Péter csakugyan a vizre állt és járni kezdett azon. De a vihar és hullámok megingatták s annyira megrémült, hogy már-már fulladozni kezdett. „Uram tarts meg!” esedezett az Ur Jézus felé, mire ő kezén fogva szólott neki: „Oh kicsiny hitű, miért kételkedtél?” Azután mindketten beszálltak a csónakba, mire a vihar,

a szelek és hullámok elültek s nemsokára partra jutottak. A kik pedig ezeket látták, oda mentek hozzá, imádják őt, mondván: „Bizony Isten fia vagy te!”

A tanítványok elragadtatását könnyen megérthetjük. Hiszen Jézus megmentette őket! De vajjon minket nem mentene meg? Hogyne, hiszen naponta százszor megment! Mindnyájunk élete olyan, mint az a viharos tenger. Mi magunk irányítgatjuk kicsiny sajkákat és mégis hány-szor vesszük észre magunkat, hogy bajban vagyunk, merülünk, süllyedünk s rendszerint ilyenkor, de csak ilyenkor kiáltunk fel a fuldokló Péterrel: „Uram! tarts meg!”

Oh vajha azért soha se felejtőnk el e történetek hatását s az a

gyönyörű kép, a melyet ma bemutatunk olvasóinknak, igazán szólna minden szívhez: Ne hitetlenkedjete, ne kételkedjete, hanem higjete és reméljete.

Mert ebben a sok küzdelemmel, gonddal terhes világban ezekre van nagy szükségünk. És ezért is van annyi baj, oly sok elégedetlenség, hogy nem a megfelelő időben, hanem csak a végső szükségben hallatjuk Jézus előtt esdeklő szavunkat: „Uram segíts!” Ha ugy rendeznők be életünk folyását, hogy mindig ő hozzá szabnók cselekedeteinket s minden dolgaink megkezdése előtt tőle kérdenők, hogy miként cselekedjünk; gyötrelmeink, kétségeink között is mindig hallanók az ő biztatásait: „Ne féljete!”

A Székely Társaságok Szövetségének gyűlése Szamosujvárt.

Szamosujvár falai között gyűlést tartott Erdély székelytársaságainak követsége

A gyűlési megnyitót Deák Lajos kongresszusi elnök (Marosvásárhely) tartotta meg, azután pedig Máthé József főtitkár (Marosvásárhely) olvasta föl titkári jelentését, melyben a székely társaságok szövetségének eddigi hasznos és áldásos működéséről örömmel értesültek a jelenlevő tagok és vendégek.

A titkári jelentés tudomásulvétele után gróf Bethlen István nagybirtokos, orsz. képviselő (Mező-Sámsond) lépett a felolvasó asztalhoz „a Mezőség és erdélyi magyarság” cím alatt érdekes és komoly tanulmányra valló előadást tartván. Előadása végén a következő határozati javaslatot terjeszti a kongresszus elé:

1. A székely társaságok szövetsége a mezőségi magyarság fentartása és gyarapítása érdekében szükségesnek tartja oly program kidolgozását, mely a mulhatatlan teendőket községenként részletezve jelöli meg. Ezen tervezet kidolgozásával három tagot biz meg.

2. Ezen tervezet végrehajtása érdekében érintkezésbe lép az egyes érdekeit törvényhatóságokkal, a magyar egyházak vezető szerveivel és a kormányható ságokkal is.

3. Már most, mielőtt még ez a tervezet elkészülne: a) megkeresést intéz az érdekelt vármegyék gazdasági egyleteihez, melyben az illetőket fölkéri hogy a mezőségi magyar birtokos osztály kezén levő magyar birtok által nyújtott munkaalkalmaknak magyar kézre való juttatása s így a társadalmi uton is foganatosítható belső telepítés céljából az érdekelgazdákat a tehető lépések megbeszélése végett összehívni és ezen gyűlésekre a székely társaságok szövetségét is meghívni szivesek legyenek. b) A székely munkás és gazdasági cselédközvetítés nagyobb mérvű fölkarolása érdekében szükségesnek látja a közvetítés társadalmi szervezését és e célból érintkezésbe lép a földmívelési miniszterium székelyföldi kirendeltségével.

4. Föltétlen szükségesnek tartja a Mezőségen elszórtan élő magyarság és különösen a magyar munkásosztálynak megtartása érdekében községi és tanyai óvodák fölállítását, az iskolák és független egyházközösségek szaporítását. Ezeknek létesítése végett is községenkénti fölvetelt eszközölve, érintkezésbe lép az érdekelt vármegyék és egyházak vezető köreivel, a kormányhatóságokkal és a közvélemény figyelmét ezen hiányokra felhívni és különösen a sajtó útján állandóan ébrentartani igyekszik.

László Gyula a székely vasutakról és a kivándorlásról, Sassi Nagy Lajos az erdélyrészi megyék népoktatási viszonyai javításáról, Dömötör János az

erdélyrészi házi ipari cikkek kiállításáról tartottak tanulságos felolvasásokat.

A tárgysorozat rendén továbbá elfogadtatott a szövetség számadása.

Deák Lajos elnök javaslatára gróf Bethlen Istvánt a szövetség tiszteletbeli elnökének választották.

A gróf meleg szavakban mondott köszönetet, igérve, hogy az ügyet tovább is lelkesedéssel szolgálja.

A jövő évi közgyűlés helyéül dr. Bodó Albert meghívása folytán Aradot jelölte ki a közgyűlés.

Végül letárgyalták az indítványokat.

Felállítani határozták a székelyföldi sajtóirodát, és annak vezetésére László Gyula, Máthé József és Sárkány Miklós bizattak meg. Elhatározta a közgyűlés, hogy a sepsiszentgyörgyi képezde felépítését megsürgeti és László Gyula a szövetség ügyvezető alelnöke legyen.

Ezzel az emelkedett szellemű hazafias gyűlés Deák Lajos köszönő és záró szavaival este fél 7 óra-kor véget ért.

Hisszük, hogy ennek, különösen a vezetőség ügyeivel foglalkozó határozatai egyháztársadalmi s magyar közművelődési szempontokból is áldásos leend.

Kegyesség útja.

A szelid ember.

Midőn önzők, durvák és kegyetlenek akartok lenni, gondolatok Jézus szelidségére. Ő fületekbe ezeket sugja: Én érettetek szenvedtem, az emberek megvetettek és elhagytak engem, éhséget és szomjúságot türtem, töviskoronát viseltem és a kereszt halálos kínait szenvedtem értetek; hát ti nem akartok szelidek lenni Én érettem?

A durvaság es gorombaság nem a bátorság jele. A legderekből ember a leghiggadtabb és legszelidebb is egyszersmint, míg a leggyávabb és a szájhösködő mindig a legdurvább és legtehetetlenebb.

Bizonyára mindenki hallott vagy olvasott a vitéz Bem tábornokról, szabadságharcunk nagy vezérérol. A ki őt ismerte, vagy közelében lehetett, az tapasztalhatta, hogy egyike volt a legnyájasabb, legszelidebb embereknek. Ha a mellette levők közül valamelyik megbetegedett, úgy ápolta és gondozta, mintha apja lett volna. Még a katonai fegyelemben sem volt tul-szigoru, de azért jobban engedelmeskedtek neki katonái, mint bárki másnak. Katonái valósággal bálványozták. Nem is hívták másként, mint Bem apó. Ő érette a legnagyobb veszedelemben és a legbiztosabb halálnak is bátran kitették magukat. Hogyne: mikor gyakran megtörtént, hogy a leghevesebb ütközetben is katonái között nem más fegyverrel, mint csak egy pálccával jelent meg. S mind ennek mi volt a titka? Az hogy már gyermek kora óta szelid volt s a Jézus Krisztus szelid lelke lakott benne.

Tegyünk másokért.

Az életben ahány emberrel találkozunk, éppen annyi alkalom nyílik, hogy érettük áldozatot hozunk. Minél nagyobb és előkelőbb állásban van valaki, annál inkább ki kell mutatnia önzetlenségét.

Erre nézve igen jó példa az, melyet egy idegen ország régi nagy királya adott. Nagy Alfréd angol királyról van szó. Őt midőn a Dánok legyőzték, kénytelen volt elmenekülni s egy félreeső helyen húzta meg magát. Egy napon egy koldus ment hozzá, s alamizsnát kért. A királyné azt mondta a kéregetőnek, hogy nekik és a velük levő egész kíséretüknek csak egy kenyérük van. De Alfréd azt mondta, hogy a kenyér felét adják oda a szegény koldusnak, tudván, hogy Jézus Krisztus, aki ötezer embert öt kenyérral és két hallal megvendégt, ki fogja eszközölni, hogy nekik is egy fél kenyér elég lesz. A nemesszivű király önmegtagadásának meg is lett a jutalma. Mert Isten egy nagyobb vadász zsákmányt adott nekik és így egyáltalán nem kellett éhezniök.

Hogyan neveljünk?

A gyermekek vallásos nevelése nem könnyű, mert tanítani és nevelni kell. A tanítás azt teszi, hogy mást tudjon a gyermek, mint tudott; és a nevelés azt teszi, hogy mást tegyen a gyermek, mint a mit cselekedett. A nevelésnek ezért egy fontos alapja a szoktatás. Szoktassuk gyermekeinket templomba járásra, biblia-olvasásra, adakozásra, szegényekkel való jóltevésre, az Urnak való szolgálatra, udvariasságra, takarékosásra s így, ha ez a szoktatás oktatással párosul, előáll a keresztyén jellem. Ha e szempontból vizsgáljuk a mi vallásos nevelésünket, szomoruan kell beismernünk, hogy mi csak tanítottunk, de nem neveltünk. Nem nevelt nálunk se a család, se az iskola s azért oly kevés közöttünk az igazi keresztyén jellem.

Hogyan házasodjunk?

Egy amerikai milliós ezt a tanácsot adta házasulandó fiának:

— A pénz ne legyen a fődolog a házasságban, de valami szerepet mégis kell neki juttatni. Aki az esküvő előtt tulkeveset gondolt a pénzzel, az esküvő után annál többször lesz kénytelen arra gondolni. És ha a férj este számolgatni kénytelen, akkor az asszonynyal nem gondolhat.

Más szóval: Nem baj, ha egy asszonyt akarunk elvenni, akinek vagyona van, de baj, ha egy vagyont veszünk el, melynél az asszony csak mellékes.

A milliós tanácsához mi még azt adjuk, hogy a házasságnál a vallásosságra és erkölcsiségre is nagy gondjuk legyen a házasulandóknak, mert ez, a munkássággal együtt, többet ér minden földi vagyonnál.

Egyháztársadalmi élet

— **Az Erd Egyházkerület Szeretetházából.** Nem rohamosan ugyan, de folytonosan előhalad ez intézet, keblitanácsa s főleg elnöke Lészay Ferenc ritka lelkiismeretes és buzgó vezetése mellett. Az intézet gazdasági vezetésében elévülhetetlen érdemeket szerzett Horváth János igazgató eltávozott ugyan egészségügyi állapotára tekintettel — érdemei elismerésül örökös t igazgatói címmel tüntetve ki — de az új igazgató Tarczali Endre nyug. ceglédi áll. polg. leányiskolai igazgató személyében már átvette az intézet vezetését s működése elé a legszebb reményekkel tekinthetünk. A kebli tanács a modern egészségügyi követelményeknek is eleget teendő 1000 K költséggel most rendeztetni be a villanyvilágítást. A növendékek nevelésügyének fokozottabb szolgálatára az eltávozó özv. Baló Bálintné helyére új s ezenkívül még egy újabb nevelőnői állást szerzett havi 40 korona fizetéssel és teljes ellátással. Erre a két helyre a kebli tanács f. hó 5-iki ülésében Nagy Izabella és Barabás Margit választottak meg s így most az igazgatón kívül a nevelő személyzet három tagból áll, a kik a korrepetíción kívül a zongora, német és francia nyelvben is oktatják a növendékeket.

Az intézetbe felvételért folyamodott növendékek közül a ref. vallásuk már is mind felvétettek. Függetlenül csak két papleány ügye maradt, kik miután atyjuk egyenesen tiltakozott az ellen, hogy felszaporított ellátási díjaik hátraléka az ő kongruájából levonassék, mindaddig nem vétethetnek fel, míg hátralékos tartozásaikat be nem fizetik. Egyben e szomorú tapasztalaton okulva, jövőre a papok „Kötelezvény“-ébe bevétetik, hogy ha az ellátási díjakat nem fizetnék, jogot engednek arra, hogy kongruájukból két részletben a hátralék levonassék. Azon szülőknek, kik gyermekeik számára az illető iskolába való felvételt idején való jelentkezés által nem biztosították, tudomásokra hozza a kebli tanács, hogy a gyermekeknek az illető intézetbe való felvétele iránt ugyan utólagosan maga is megtette a lépéseket, de az eredményért felelősséget nem vállal, miután arra a szülők kellő időben figyelmeztetve voltak, hogy erről maguk gondoskodjanak. Végre elhatározott egy kötőgép beszerzése, melyen a nagyobb növendékek harisnyakötést tanulhatnak. Egy háztartási iskola berendezése tovább is csak előkészítés alatt maradt, mert „munkára“ úgy látszik nálunk nem akad vállalkozó. Legvégül az „ápoló varrónői“ állás eltávozás folytán újra megüresedett. Felhívjuk az összes pap- és tanártársaink figyelmét arra, hogy ha ez állásra alkalmas 25—40 éves nőt tudnának: jelentsék be egy levelezőlapon a szeretetház igazgatóságának, ily módon is támogatván a nemes-célú intézetünket nehéz munkájában.

— **A nagykendi ref. egyház orgonája** javára egy előkelő rendező bizottság a vármegyei ref. vallású vezető emberei védnöksége alatt Balavásáron aug. 3-án szép sikerű műsoros táncmulatságot rendezett. A magas színvonalu műsor kiválóbb pontjai voltak: Henter Gáborné monologja, Maetz Irén felolvasása, Blaha Irma és Szőnyi Géza dialogusa s egy alkalmi férfikar két pontot kitöltő éneke. A mulatság szép anyagi és erkölcsi sikerrel járt — köszönetet érte a buzgó rendezőségnek.

H i r e k.

Olvasd a bibliát.

Az első tanítványok.

— János ev. 1, 35—51. —

Az Úr Jézus, hogy nagy feladatát betölthesse s hogy akkor is lenne, a ki az ő tudományát hirdesse amikor ő már nem lesz e földön, választotta első tanítványait. Ezek a nép egyszerű gyermekei voltak, de törhetetlen ragaszkodást mutattak s élő hit lakozott bennük.

Aranymondás.

Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki nem mehet az Atyához, ha nem én általam. Ján. ev. 14, 6.

Oktató jegyzetek.

I. Jézus az út. János csak útmutató volt; Jézus maga az út. Ezt tapasztalhatták a tanítványok, kik őt követték. Ha ő hozzá megyünk és nála maradunk; úgy eljutunk hozzá, megyünk és nála maradunk, úgy eljutunk az Atyához. Ő ama létra, melyen az angyalok fel és alá szállnak, melyen a mi imádságaink feljutnak Isten fájához, melyen mi magunk bemehetünk az örök boldogságba.

II. Jézus az igazság. Ő benne igaz lett mindaz, a mit a próféták a Messiásról irtak. Ezt az igazságot keresték a tanítványok s Jézusban meg is találták. De ezt csak az találja meg, a ki maga is igazságban, álnokság nélkül, őszinte szívvel keresi mint Simon Péter, Filep, Nátánael. (V. ő Ján. ev. 18. 37.) Ha mi is így keressük fel, akkor igaz szavát halljuk magunk felől, meglátjuk benne Isten igazságát, ki a bűnt megboszulja, de látjuk azt az igazságot is, melyet Isten nekünk tulajdonit, ha Jézusban hiszünk.

III. Jézus az élet. A ki Jézust nem keresi s meg nem találja, az a bűn halálában marad. Ő benne van az örök élet a mi számunkra, mely az atyához vezet. A mi halálunkat megsemmisítette az által, hogy értünk meghalt s az ő feltámadásával a mi számunkra hozta a világosságra az életet. (Tim. II. 1. 1, 10.) Ha benne hiszünk s tanítványai leszünk, akkor mi megláthatjuk majd akkor a nagyobb dolgokat, melyeket szem nem látott, fül nem hallott de e melyeket készítet az Isten az őtet szeretőknek. (Kor. I. 1. 2. 9.)

— **Urvacsora.** Kálvinista templomaink zsufolásig megtelnek mindenféle a mai vasárnapon. A XI-ik Urnapja ez a nap a szentháromság vasárnapja után s erre esik a nyári-ideji urvacsorázás, a mely őszinte töredelemre és bűnbánatra serkentve, egyuttal az isteni kegyelem örök áldásairól teszen bizonyosokká minket. Szent nap ez a nap. Mint a kiaszott föld feltárja kebelét és az egekre kiált esőért és harmatért: úgy kiált az urvacsorázó közönségben az isteniuság lelke, mely megszabadit minket a földi gondoktól és aggodalmaktól, mint a szeretet lelke mely a szétszabdottakat összeköti és a sebeket begyógyítja! Uram! mi elhagytunk téged, de te ne hagyj el minket, megrontottuk a te szövetségedet és keserűen lakolunk érte; kapcsolj vissza magadhoz, hogy békességünk legyen veled.

Oroszlány István. Midőn e nevet ide leírjuk az őszinte fájdalom érzése tölti el szívünket, mert ennek viselőjével egyik legderékabb embertársunkat, Maros-Vásárhely sz. kir. város polgármester-helyettesét, egyuttal első tanácsosát s a marosvásárhelyi ev. ref. egyházközség tiszteletbeli kebligondnokát vesztítettük el. Váratlanul jött halála. Még július 27-én jó kedvvel szeretet és közbecsülés által környezve végezte sokoldalú teendőit s 28-ára virradóra, szívszélhűdésben elhunyt. Bánatos családján kívül, őszinte gyászszal gyászolja elhunytát Maros-Vásárhely város ezrenyi-ezer népe. az itteni ref. egyház s a köz- és jótékonyintézmények egész serege. Mi is siratjuk őt keserű sirással.

— **Esperes választás.** Az udvarhelyi egyházmegye f. hó 3-án választotta meg új esperesét Vajda Ferenc székelyudvarhelyi lelkész személyében. Vajda Ferenc atyánkfia, az erdélyi egyházkerület egyik legderékabb lelkésze, aki úgy egyháztársadalmi, mint adminisztrációs munkássága révén általános elismerésnek örvend. Az öt üdvözlők sorában kész örömmel kér helyet a „Vasárnap” is, hogy új elhivatásában köszönthesse régi szerkesztőjét s további munkásságára is Isten áldását kérje.

— **Mi a hit?** Egy embertől egyszer azt kérdezték: mi a hit? Mire ő azt felelte, hogy a hit számtalan szent tudomány és pedig a négy alaplételem. Először is összeadás. Szükségeinkhez, nyomoruságainkhoz hozzáadjuk a jó Istent s az eredmény a lélek nyugalma. Másodszor kivonás. Minden aggodalmainkból, gondjainkból, bajainkból kivonjuk a holnapot és kijő: „Ne legyetek szorgalmatosak a holnapról, mert a holnap gondot visel az ő dolgairól,” tehát csak ma maradjatok hivesek. Harmadszor szorzás. Azt a kicsit, amink van. szorozzuk meg imádkozással és kijő belőle a megelégedés. Negyedszer osztás. Mindazt, ami az életben ér bennünket, osszuk el ezzel: Egy a szükséges dolog. Az eredmény az a boldogító igazság, hogy mindenké javokra vannak azoknak, kik az Isten szeretik.

— **Benkő János siremléke.** A görgényi ref. egyházmegye néhai lánglelkű esperese, Magyarpéterlakának egykori munkás, derék lelkésze: Benkő János már évek óta ott nyugszik a m.-péterlaki cinterem egyik egyszerű sírjában. E sír a közelmúltban újra megnyílt, hogy befogadja Benkő János Disznajón elhunyt özvegyének hazaszállított hamvait. Az egyházmegye ezen alkalomból elhatározta, hogy közadakozás útján siremléket fog állítani Benkő Jánosnak, hogy méltó emlékjel hirdesse porladozó hamvai felett érdeműs életét. A siremlékre a gyűjtés megindult és folyamatban van.

— **Isten dicsőségére!** Egy buzgó keresztyén nő neve iratott be az örökkévalóság könyvébe E kegyes kálvinista erényekben gazdag nő: Baki Zsigmondné, szül. Biró Kati magyarpéterlaki lakos, ki egyháza részére egy 50 korona értékű szép zöld posztóból készült, selyem varottas, arany rojtos urasztali terítőt ajándékozott. Nemes áldozatkészsége, vallása és egyháza iránti nagy szeretete, mely e magasztos cselekedetre indította: feljegyeztetett a magyarpéterlaki ev. ref. anyaszentegyház Aranykönyvébe, de feljegyeztetett a minden áldások Uránál is, ki előtt kedves a jószívű adakozó! (II. Kor. 9. 7.) Vajha az egyszerű falusi földmivelő-nő dicső tette, hasonló áldozatkészségre buzdítana még többeket! (Márk XII. 41—44.)

„Tégy jól, s megérzed, mi jó, mi isteni:

A megsebzett szívek buján enyhíteni.

Mert a ki jót teszen és könnyeket törül:

A másnak szánt öröm, saját szívébe gyül.”

S ha valami jót tettél — kedves olvasóm — feledd el és tégy valamit, a mi jobb még annál is — Isten dicsőségére!

Terjesszük a „Vasárnap”-ot.

Ország-világ.

— **A kvóta.** Julius végén az osztrák és a magyar hivatalos lap egyszerre közölte Ő felsége kéziratát a kvóta megállapítása dolgában. A magyar és az osztrák kvóta-bizottságok ugyanis nem tudtak a két államnak a közös kiadásokhoz való hozzájárulásának arányában megállapodni és ezért vált szükségessé a király döntése. Az uralkodó a kiegyezési törvény harmadik szakasza alapján döntött és pedig az eddigi alapon állapította meg a két államnak hozzájárulását folyó évi december hó 31-ig. Ilyen körülmények között a folyó év végén, amikor a Széll-Thun féle kiegyezés is lejár, újra fölmerül majd a kvóta kérdése. Természetes dolog, hogy ezuttal is előbb a két országgyűlés kvóta-bizottságai fogják megkísérelni a kvóta megállapítását és csak ha ez nem sikerül, válik szükségessé ismét az uralkodó döntése. Legutóbb is Ő felsége hosszabbította meg a kvóta arány érvényét az idei év július hó 1-éig és így mivel a királyi kézirat, amely most a kvóta érvényét meghosszabbította, július hó 28-án kélt, csaknem egy hónapig az ex-lexhez hasonló állapot volt a kvóta terén.

— **Vilmos császár és Miklós cár.** Hetekig híresztelték, amíg most bizonyossá vált, hogy Vilmos német császár találkozik Miklós orosz cárral. Ezzel megkezdődik a fejedelmi találkozások hosszú sorozata, örvendetes jeléül annak, hogy a nagyhatalmak és uralkodók békés barátságban és jó viszonyban élnek egymással és nincsenek oly ellentétek, amelyek a viszonyt feszültté tehetnék. A találkozás már meg is történt Svinemünde tengeröbölben, a hol a két nagy birodalom belső ügyei felett tanácskoztak.

Olvassuk a „Vasárnap”-ot.

A vén köszörüs végrendelete.

A székely asszony a fazék alján feni meg a konyhakést, ha éppen fenőköve nincsen. Ritka székely gazda udvaráról hiányzik a kézzelhajtható köszörükerék. Ott jár a köszörüs, de azzal csak az urak fennetik ki a zsebkést. Még a székely borbély sem bizza rá a borotváját.

Mindig kérdeztem az édesanyámtól, hogy miért kinlódnak a késfenéssel. Inkább adnák a köszörüsnek. Annak mestersége, hát jobban tudja!

Azt felelte édesanyám:

— Nem adjuk a kezébe, édes fiam, mert hallottuk a köszörüs végrendeletét.

— Hát az miről szólott? — kérdeztem kíváncsisággal.

Édesanyám reám nézett. Láta, hogy igen érdekel, hát elmondotta csendesen:

— Tudod, édes fiam, én még lány voltam, hát régi történet. Egy vén köszörüs járt faluról-falura, szép Székelyföldünkön mindenhová elment. Sokat is dolgozott és igen szerettük a vén Fridrik bácsit.

Volt neki öt fia. Szép gyermekek voltak, de mást nem tanultak, mind az öt fiából köszörüst nevelt a vén Fridrik bácsi. Szinte vártuk, hogy mikor jön. Sokat beszélt, szépen beszélt és a kést, ollót kifente, el is vitte, haza is hozta. A fiait bemutatta. Az öt közül egyiknek sem vala magyar neve, pedig magyar földön születtek, székely kenyéren nevedtek.

Egyszer aztán hire futamodott a faluban, hogy a vén köszörüs meghalt. Ott bukott fel a tiszteletes ur háza előtt. Idegen volt, vándorló volt. Mind ismertük, de a pap mégsem engedte, hogy valaki hozzányuljon. Leüzent a községhez. Onnan jöttek hivatalosan. Ugy mondták, hogy kiszálltak halottszemlére.

Mikor a cók-mókját összeszedték, igen sok pénzt találtak nála. Hát ez nem volt csoda. Takarékosan élt. Sokat is dolgozott. De irást is találtak a kerek köszörüs ládjában. A jegyző ur azt mondta, hogy végrendelet.

Hivatalból mindent lefoglaltak. Le is pecsételték, hiven megőrizték, mert tudták, hogy a vén köszörüsnek szép erős fiai vannak. Azokat illeti az örökség. A végrendelet németül volt írva. Két tanu aláírta, de az is német irás volt. A jegyző urnak le kellett fordítani a végrendeletet már csak azért is, hogy tudja a benne foglalt utasításait a halottnak.

Hát lefordították mert ha ezt nem teszik még ma is köszörültetnének a Székelyföldön az emberek, de azóta, hogy a végrendeletet megtudták, hát nem köszörültet senki.

Kérdezem édesanyámtól:

— Hát mi volt abban a végrendeletben?

Édesanyám titokzatosan mondta:

— Megtudtuk, hogy spion volt! . . .

— Miféle spion?

— Hát olyan nemet spion. Olyan vérszipő-féle . . .

Semmiképen sem értettem. Édesanyám neheztelt a kételkedésemért.

— Nemcsak én tudom. Tudja az egész falu. Az öreg tiszteletes még emlékezik a végrendeletre. Tudja szóról-szóra. Menj az öreg tiszteleteshez. Majd elmondja és elhiszed neki. Leírták azt százszor. Nem is százszor, hanem ezerszer Minden faluba vittek egyet a papnak, hogy tudassa népével. Vigyázzon a hazára . . .

— No ez érdekes — mondom édesanyámnak. — Elmegyek az öreg tiszteleteshez.

El is mentem. A szürke bácsi szívesen fogadott, de mivel egyszer az ifjúkori szerelméről irtam, hát most is gyanakodott rám. Az illedelmes köszönések után miandjárt a dologra tértem, hogy ne gyanakodjék tovább az öreg.

— Kedves pap bácsi, én egy igen szives kéréssel jöttem, ha teljesítené.

— Hallom, hallom! — mondta az öreg és gyanakodott még jobban, mert azt hitte hogy pénzt kérek.

— Réges-régen járt itt a faluban egy vén köszörüs . . .

— A vén Fridrik! — szólt bele a pap bácsi. — Erről beszélt édesanyám. Erről kértém, hogy kedves pap bácsi felvilágosítást adjon. Anyám azt mondja, hogy spion volt, ami magyarán kém volna. Pap bácsi elvörösödött. A szemei szikráztak, szinte reszketve mondotta ki a szavakat.

— Nem spion volt az, öcsém, hanem olyas hazaáruló. Még a földben sem pihenhetett meg. A temető szélére temették, de egyszer földcsuszásközben a föld kivetette, jött egy felhőszakadás, az pedig elvitte korpórástól. Még ez mai napig sem pihent meg! . . . A fattyu, hazaáruló! . . .

Megdöbentett az ősz tiszteletes remegő hangja. Kérdezni akartam a végrendeletéről, de vártam, vagyis féltem tovább beszélni. Valami szent borzadályt éreztem az ősz lelkipásztor beszéde után. Nem szóltam. Vártam, hogy ő beszéljen.

És az ősz tiszteletes, mikor ökölbe szoritott kezei teljesen kireszktették a haragját, tovább beszélt.

— Átok kísérte a sirba. A székely nép átka. Hét faluban szóltak a harangok, de nem a harang köteleit húzták, hanem félreverték. Így temették a hazaáruló vén köszörüst. Régen volt. Ma kevesen emlékeznek rá. Én akkor elsőéves pap voltam, már negyvenkét esztendeje dicsérem az Urat. De a végrendelete megvan — másolatban...

Aztán hirtelen befordult az öreg tiszteletes.

A belső szobának a falába volt a téka. Onnan kereste elő a meritett görgényi papirosra irt végrendelet szövegét és kihozta.

— Itt van, öcsém! Ez volt szóról-szóra a vén köszörüs végrendelete. Olvasd el, tanuld meg, hogy utáld a németet!...

Pap bácsi kiment a folyosóra. Otthagytott a rettenetes irással, hogy olvassam el és tanuljam meg.

Mi volt a vén köszörüs végrendeletében?

Ma nem emlékezem rá szóról szóra, de a tartalmát tudom. Gyermekének, az öt fiának azt hagyta, hogy kövessék a példáját. Ő több mint negyven évig elköszörülte a késeket, ollókat, mert ezzel tudta, hogy óriási kárt csinál a magyar népnek. A kést, az ollót német földről veszik, minél többet vesznek, annál több pénz megy ki a Székelyföldről és minél több pénz megy ki, annál koldusabb lesz a székely...

Példaképpen magát állította a gyermekei elé a vén köszörüs a végrendeletében. Ő több mint egy millió kárt csinált a székely népnek azzal, hogy a kezébe adott érc tárgyakat elköszörülte és ez által a népet lopta, csalta. Büszkén írta, hogy amely ollót kétszer jól megköszörült, az már kiszolgált. Eldobhatták. Ti már öten követhettek engem és ha ötszáz ilyen akad közülünk különböző szakokban, akkor a gyermekeitek lesz a Székelyföld. Beköltözünk a mienkbe!...

No, hát nem költöztek be. Minden faluba elküldötték a végrendelet másolatát és attól kezdve jaj volt a Székelyföldön meginduló köszörüsnek...

A székely asszony a fazék alján feni meg a konyhakést, ha épen fenőköve nincsen. Ritka székely gazda udvarából hiányzik a kézzelhajtható köszörűkerék...

Régen volt. Elfelelték a Székelyföldön. Nem tudták meg Magyarhonban sem! Most nemcsak a köszörüsünk idegen bitang, de majdnem minden ruha a testünkön idegen rongy, német cafat. Jó volna köröztetni a vén köszörüs végrendeletét újra!...

Péterfi Tamás.

A Dr. Schmidt G. főtörzsorvos és physikus által feltalált hires

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süketéget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást** még idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett alaptőke egy és fél millió korona.

Flókingintézetek és kirendeltségek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda. Parajd, Sz.-Udvarhely, Sepsiszentgyörgy és Székely-Keresztur.

Jelzálogkölcsonöket nyújt földbirtokra és bérházakra legjutányosabb feltételek mellett, ugyszintén **törlesztéses kölcsönöket 500 koronától** kezdődőleg a törlesztést és kamatot magában foglaló fél évi részletfizetések ellenében **4 1/20/c alapkamattal**.

Leszámítol 6 hónapi lejáratig terjedő váltókat, utalványokat és adósleveleket.

Elfogad betéteket könyvecskére, folyó, vagy cheque számlára és azokat rendszerint **felmondás nélkül fizeti vissza**.

Bank és pénzváltó osztályunk üzletköre:

Értékpapír, idegenpénzek vétele és eladása.

Tőzsdei megbízások.

Sorsjegyek eladása letétjegyre és egyenlő havirészletfizetésre. Az első részletfizetése után a sorsjegyekre eső nyeresemény már a vevőt illeti.

Kölcsönök nyújtása értékpapirokra.

Osztálysorsjegyek föelárusítása helye. Szelvénybevéltás.

Letétek. Elfogadunk értékpapirokat, okmányokat megőrzésre.

Költségmentesen megvizsgáljuk mindennemű sorolás alá eső értékpapirok huzását.

Kivándorlóktól érkező pénzek, utalványok, csekkek legolcsóbb beváltási helye.

Képviselet a legrégibb és legnagyobb biztosító intézetet a „Trieszti Általános Biztosító Társaság“ (Assicurazione Generali) és eszközöl tűz-, üveg- és jégkárt, valamint betörés elleni, végre élet és balesetelleni biztosításokat a legolcsóbb díjak mellett.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZES IZÜ TERMÉSZETES
HASZAJTÓSZER.

Nyomatott Adi Árpád könyvnyomdájában Maros-Vásárhelyt.